

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu Ing. Jany Chovancovej, PhD. na tému:
„Ekonomicko-energetický nexus v kontexte dekarbonizačných snáh Európskej únie“.

Meno a priezvisko oponenta: prof.h.c. prof. Ing. Monika Hudáková, PhD. MBA

Adresa pracoviska: Katedra ekonómie a financií, Ústav ekonómie a manažmentu, Vysoká škola ekonómie a manažmentu v Bratislave, Furdekova 16, 851 04 Bratislava, e-mail: monika.hudakova@vsemba.sk

Na základe schválenia Vedeckej rady Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove dňa 19. januára 2026 a menovania za oponentku pre habilitačné konanie predsedom vedeckej rady prof. Ing. Dr. Róbertom Štefkom, Ph.D. dňa 19.01.2026, som bola požiadaná o spracovanie oponentského posudku pre habilitačné konanie Ing. Jany Chovancovej, PhD. v odbore habilitačného a inauguračného konania manažment.

1. Aktuálnosť zvolenej témy a splnenie stanovených cieľov práce:

Autorka predloženej habilitačnej práce sa zaoberá ekonomicko-energetickým nexusom v kontexte dekarbonizačných snáh Európskej únie, čo predstavuje jednu z kľúčových výziev súčasnej environmentálnej a hospodárskej politiky EÚ. Napriek značnému pokroku existujú v členských štátoch EÚ značné rozdiely v spôsoboch znižovania emisií a preto habilitačná práca rieši túto výzvu skúmaním kľúčových faktorov dekarbonizácie v EÚ, pričom sa zameriava na vplyv hospodárskeho rastu, využívania energie, podielu obnoviteľných zdrojov energie, miery urbanizácie a postupov využívania pôdy a hospodárenia s pôdou na emisie CO₂. Téma je teda úzko previazaná s cieľom klimateckej neutrality EÚ do roku 2050, s European Green Deal a balíkom Fit for 55, s energetickou bezpečnosťou a transformáciou hospodárstva a s udržateľným manažmentom zdrojov. Zvolená téma habilitačnej práce je preto mimoriadne aktuálna, spoločensky významná a vedecky relevantná.

Hlavným cieľom predloženej habilitačnej práce bolo empiricky analyzovať a modelovať faktory ovplyvňujúce emisie CO₂ v Európskej únii, so zreteľom na to, ako hospodárska činnosť, využívanie energie, využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, urbanizácia a dynamika využívania pôdy vzájomne pôsobia v širšom rámci dekarbonizácie. Za účelom dosiahnutia hlavného cieľa boli stanovené 3 parciálne ciele a 3 výskumné otázky, ktoré vytvorili istú postupnosť skúmania riešenej problematiky.

Z pohľadu habilitačnej práce pozitívne hodnotím, že ciele habilitačnej práce nadväzujú na dlhodobú výskumnú orientáciu autorky, sú formulované na úrovni vedeckej syntézy a metodologického rozvoja a vytvárajú priestor pre ďalší samostatný výskum a publikačnú činnosť.

Habilitačná práca je rozdelená do 9 hlavných kapitol, úvodu a záveru. Prvá kapitola sa zaoberá problematikou klimatickej zmeny a spotrebou energie, ako kľúčového faktora podpisujúceho sa pod nárast antropogénnych emisií CO₂. Druhá kapitola načrtáva politický rámec a iniciatívy EÚ v oblasti klímy, energetiky a dekarbonizácie. V tretej časti sú predstavené vybrané teoretické prístupy a empirické štúdie z oblasti energetickej ekonómie a zároveň táto časť habilitačnej práce uvádza prehľad štúdií, ktoré potvrdzujú význam premenných v kontexte dekarbonizácie. Štvrtá kapitola habilitačnej práce predstavuje konceptuálny rámec výskumu, zaoberá sa definovaním hlavného a parciálnych cieľov práce a výskumnými otázkami. Súčasťou tejto kapitoly je aj metodická časť práce, kde je uvedený prehľad použitých dát a aplikovaných výskumných metód. V piatej kapitole sú prezentované a diskutované výsledky analýzy. V šiestej kapitole sú zhrnuté hlavné zistenia. V siedmej kapitole sú načrtnuté implikácie pre decíznu sféru – tvorcov politík, ale aj pre manažérsku prax. Ôsma kapitola sumarizuje vedecký, aplikačný a pedagogický prínos práce. V deviatej kapitole autorka poukazuje na limity práce, ktoré môžu byť zároveň inšpiráciou pre ďalší výskum v tejto oblasti. V závere reflektujeme hlavné zistenia a implikácie výskumu.

Pozitívne hodnotím, že autorka v habilitačnej práci uvádza hlavné problémy v skúmanej oblasti, ale aj návrhy na ich zmiernenie.

Stanovené ciele habilitačnej práce považujem za splnené. Celá habilitačná práca je spracovaná na primeranej odbornej a akademickej úrovni.

2. Vhodnosť použitých metód, metodológia

Autorka habilitačnej práce vo svojej práci použila všeobecné teoretické metódy (metódu analýzy a syntézy, indukcie a dedukcie, pozorovania a abstrakcie), ale aj metódy deskriptívnej štatistiky. Autorka na základe panelových údajov z 27 členských štátov EÚ za obdobie rokov 2000 - 2022 autorka použila viacero analytických rámcov:

- (1) dvojstupňový odhad inštrumentálnych premenných (2SIV) s bežnými faktormi a spoločnými korelovanými efektmi (CCE) na zachytenie krátkodobých aj dlhodobých účinkov pri zohľadnení heterogenity a prierezovej závislosti;
- (2) Threshold analýzu panelových dát, ktoré jej umožnili identifikovať nelineárne vzťahy medzi premennými, ako aj existenciu prahových efektov;

- (3) Regresnú klastrovú analýzu, pomocou ktorej možno vytvárať klastre členských štátov EÚ na základe ich spoločných charakteristík a modelov rozvoja.

Z pohľadu habilitačnej práce je dôležité, že autorka nepreberá existujúce koncepty resp. rámce nekriticky, jasne poukazuje na ich obmedzenia a formuluje vlastný analytický rámec. Pre splnenie hlavného cieľa a parciálnych cieľov autorkou použité vedecké metódy pokladám za adekvátne a konštatujem, že tieto metódy viedli k naplneniu stanovených cieľov práce.

3. Dosiahnuté výsledky a nové poznatky obsiahnuté v habilitačnej práci:

Autorka habilitačnej práce vo svojej práci zhromaždila široký súbor poznatkov o klimatickej zmene, spotrebe energie, o dekarbonizácii hospodárstva, metodologické postupy nielen aplikuje, ale aj odborne zdôvodňuje, preukazuje schopnosť riešiť problémy endogenity, heterogenity a prierezovej závislosti, a že metodologický aparát má inovátny charakter. Môžem konštatovať, že habilitačná práca potvrdzuje vedeckú samostatnosť autorky, vytvára základ pre ďalšie výskumné projekty a má vysoký publikačný potenciál.

4. Prínos habilitačnej práce pre pedagogickú činnosť:

Z textu habilitačnej práce, štruktúry práce a komplexného spracovania vyplýva, že autorka habilitačnej práce je skúseným pedagógom, ktorý vie predmetnú problematiku dostatočne objasniť.

Teoreticko – praktické skúsenosti z výučby Operačného manažmentu, Manažérskeho rozhodovania, Manažmentu a predmetov zameraných na environmentálne aspekty ju zaraďujú do pozície úspešného pedagóga na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu, PU v Prešove. Autorka habilitačnej práce úspešne viedla a vedie študentov pri spracovaní diplomových a bakalárskych prác.

Práca poskytuje viacero vstupov a poznatkov, ktoré môžu byť využité vo viacerých predmetoch v rámci novo akreditovaných študijných programov „Zelená ekonomika a podnikanie“ a „Ekonomika a manažment v udržateľnom inovátnom priemysle“ (napr. praktická implikácia EKC teórie v EÚ kontexte).

5. Prínos habilitačnej práce pre ďalší rozvoj vedy a manažérskej praxe:

Mimoriadny prínos vidím v rozšírení teoretického rámca ekonomicko-energetického nexusu, v metodologickej inovácii v oblasti panelovej ekonometrie a v nových empirických poznatkoch o dekarbonizačných procesoch v EÚ.

Praktický prínos habilitačnej práce vidím v tom, že práca môže slúžiť ako podklad pre tvorbu energetických a klimatických politík, môže byť použitá pre manažérsku prax a ESG stratégie, ale môže byť použitá aj pri identifikácii diferencovaných prístupov k dekarbonizácii.

Údaje, ktoré poskytuje táto habilitačná práca je možné odporučiť ako základné podkladové údaje pri riešení ďalších výskumných úloh a pri tvorbe učebných pomôcok pre zabezpečenie prípravy študentov v študijnom programe „Manažment“ v bakalárskom a magisterskom stupni štúdia a v publikačnej činnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti môžem konštatovať, že výsledky habilitačnej práce možno využiť v teoretickej, akademickej, praktickej manažérskej aj ekonomickej rovine.

6. Formálne náležitosti práce:

Formálna úroveň práce je veľmi dobrá, jazyk je odborný a precízny, grafické a tabuľkové výstupy sú prehľadné a metodicky korektné.

Habilitačná práca má 177 strán, 35 tabuliek a pre ilustráciu je použitých 19 obrázkov. Z formálneho hľadiska je práca vhodne štruktúrovaná. Jednotlivé kapitoly na seba kontinuálne nadväzujú. Štylistika, gramatická úroveň a vypovedacia schopnosť habilitačnej práce je na dobrej úrovni. Pozitívne hodnotím aj citácie priamo v texte habilitačnej práce. Svojím rozsahom a štruktúrou zodpovedá požiadavkám kladeným na tento druh prác.

Z formálneho i metodologického hľadiska teda možno hodnotiť prácu pozitívne. Rovnako tak možno hodnotiť vypovedaciu schopnosť práce a hĺbku rozpracovanosti problémov podporených matematicko-štatistickým aparátom.

7. Kontrola originality, pripomienky a otázky do rozpravy:

Protokol o kontrole originality: 4,94 % zhody s indexom prác korpusu CRZP.

Kontrola originality preukázala určitú zhodu s inými zdrojmi vzhľadom na celkovú frekvenciu tematickej problematiky, rozsah a zameranie práce, citovanie a parafrázovanie, táto zhoda je akceptovateľná, vrátane korektnosti citovania rozsiahleho množstva použitých bibliografických zdrojov uvedených na stranách 144 – 161.

Otázky do rozpravy – v kontexte zistených výsledkov a odporúčaní:

1. Akým spôsobom Vaša práca posúva súčasné chápanie ekonomicko-energetického nexusu nad rámec existujúcej literatúry?

2. Aké sú hlavné limity Vami použitých metodických prístupov a ako by ich bolo možné prekonať v ďalšom výskume?
3. Ako vidíte možnosti aplikácie Vašich výsledkov na národnej úrovni?
4. Uveďte, ktoré Vaše zistenia, návrhy a odporúčania považujete za najvýznamnejšie prínosy z hľadiska tvorby dekarbonizačných politík EÚ?
5. Aké sú hlavné smery Vášho ďalšieho vedeckého výskumu v tejto oblasti?

Záver

Autorka habilitačnej práce vypracovala habilitačnú prácu, v ktorej podrobne empiricky analyzuje a modeluje faktory ovplyvňujúce emisie CO₂ v Európskej únii, so zreteľom na to, ako hospodárska činnosť, využívanie energie, využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, urbanizácia a dynamika využívania pôdy vzájomne pôsobia v širšom rámci dekarbonizácie.

Konštatujem, že autorka práce splnila vytýčené ciele a pri riešení danej témy preukázala schopnosť pracovať s vedeckou odbornou literatúrou, preukázala prakticko – teoretické znalosti zo skúmanej oblasti.

Predložená habilitačná práca predstavuje vysoko kvalitný, originálny a metodologicky mimoriadne prepracovaný vedecký výstup, ktorý jednoznačne spĺňa všetky kritériá kladené na habilitačné práce. Zároveň konštatujem, že habilitačná práca prináša významný a jednoznačný prínos pre ďalší rozvoj vedy, ktorý je plne v súlade s požiadavkami kladenými na habilitačné práce. Dosiahnuté výsledky riešenia prispievajú k rozšíreniu teoretických poznatkov, sú použiteľné pre rozvoj vedeckých poznatkov, pedagogického procesu a praxe.

Na základe posúdenia predloženej habilitačnej práce a predložených materiálov o pedagogickej, vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti Ing. Jany Chovancovej, PhD. konštatujem, že menovaná spĺňa všetky kritériá stanovené pre habilitačné konanie na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove.

Na základe uvedeného hodnotím habilitačnú prácu s názvom: „*Ekonomicko-energetický nexus v kontexte dekarbonizačných snáh Európskej únie*“ kladne, odporúčam ju na obhajobu a po úspešnej obhajobe navrhujem Ing. Jane Chovancovej, PhD. v odbore HIK „Manažment“ priznať vedecko-pedagogický titul

- docent -

V Bratislave, 02. 02. 2026

prof.h.c. prof. Ing. Monika Hudáková, PhD. MBA
oponent